

ICT en democratie

Hans Kuné a.j.kune@bureau.rug.nl

mobiele telefoon heeft ons de mogelijkheid gegeven om te bellen en gebeld te worden waar we maar willen. Alleen vraag ik mij af wat voor zin deze ontwikkeling heeft als we nauwelijks in staat zijn ons te verplaatsen. Denk maar aan de files en aan de niet of te laat rijdende treinen.

Al met al kunnen de netwerken van de nabije toekomst mijns inziens een rol van betekenis gaan vervullen omtrent de manier waarop wij met ruimte en mobiliteit om gaan. Het is straks mogelijk om multimediale toepassingen in de huiskamer te krijgen zonder daarvoor ook maar het huis uit te hoeven gaan en werken kan middels deze toepassingen ook grotendeels thuis plaatsvinden. Wellicht heeft men het straks helemaal gehad met het door de reclames zo geadoreerde mobiliteit en de daarbij behorende waanidee die vrijheid heet.

*Wij denken dat het veilig
en verantwoord is om een
elektronische stem uit te
brengen. Maar is dat ook zo?*

In bijna alle kiesdistricten in ons land staan tegenwoordig apparaten die het oude en vertrouwde stembiljet overbodig maken. Er zijn niet veel mensen die er bij stil staan, dat onze democratie zo is opgehangen aan het werk van een aantal software engineers en programmeurs die verder niemand kent. We gaan er van uit dat deze knappe mensen het allemaal wel goed gedaan hebben en ook dat ze heel integer zijn geweest.

In de USA ligt dat geheel anders. Daar zijn de problemen rond stemprocedures en stemmachines tijdens de laatste presidentsverkiezingen zo groot geweest, dat iedere weldenkende democraat en republikein de schrik om het hart slaat als hij aan de volgende verkiezingen denkt.

In Californië zijn nog niet lang geleden verkiezingen gehouden en een commissie die deze verkiezingen heeft geëvalueerd, heeft ontdekt, dat in zeventien deelstaten machines zijn ingezet die werken met software die niet gecertificeerd was. Dat heeft ook in de rest van het land grote ongerustheid teweeg gebracht. Hoe zit dat

dan met die software die straks bepaalt wie er president wordt? Wordt die getest? En zo ja: hoe dan? En vooral: door wie?

Bin Laden

Die software wordt dus in het geheel niet altijd getest. In Georgia, waar ook niet lang geleden verkiezingen gehouden zijn, bleek vlak voor die verkiezingen een aantal machines het niet te doen. Paniek. O jee, wat nu? Er is toen als de donder nieuwe software opgezet, die tot gevolg had dat de machines het wel deden, maar waarvan geen mens durfde te zeggen of ze de stemmen inderdaad wel goed registreerden en telden. Ongeteste software.

Maar als er wel getest wordt, gebeurt dat dan door een onafhankelijk instituut? Een soort 'Vereniging van Amerikaanse vrienden der democratie', of door een strenge overheidsinstantie? Nee, dat gebeurt dan door de producenten van de software zelf. Die hebben de testers in dienst. De software testers staan daardoor onder zware druk om de software goed te keuren, ook als daar nog evidente bugs of veiligheidslekken in zitten, omdat anders de marges van hun werkgever te veel te lijden hebben. Veel software draait op

Hans Kuné a.j.kune@bureau.rug.nl

Microsoft servers, die zo te hacken zijn. Als Bin Laden wil, kan hij bepalen wie de volgende Amerikaanse president wordt. U zelf kunt ook een gokje wagen.

Naïef

Is dat dan zulke ingewikkelde software, die verkiezingssoftware? Ja, hoe dat precies zit, weet ik ook niet, maar dat schijnt inderdaad zo te zijn. Het gaat om miljoenen regels code. Zoals wij weten is het volstrekt onmogelijk dat daar geen fouten in zitten. Wat ons wat minder vaak verteld wordt, is dat het onmogelijk is om die fouten allemaal te vinden. Daar bestaan alleen in theorie goede methodes voor. Die in de praktijk nog nergens werken. Maar hee, dat is een constatering die natuurlijk niet alleen voor de USA geldt.

Ahum. Wie heeft de software hier eigenlijk getest? Staat het wel vast dat Balkenende door ons gekozen is? George Orwell en andere cultuurpessimisten dachten dat we ooit door computers geregeerd zouden worden. Wat een heerlijke naïeve visie. Was het maar waar, zijn we nu geneigd te zeggen. Het zijn geen computerprogramma's, maar fouten in computerprogramma's die het voor het zeggen hebben. Ruled by the bugs. Ik geloof dat ik iets van deze wereld begin te begrijpen.

De Universiteitsraad en het managementberaad hebben zich in de afgelopen maand allebei achter het voorstel van het College van Bestuur geschaard om het beheer van de ICT-voorzieningen aan de RUG voortaan door een universitaire organisatie te laten uitvoeren. Dit betekent niet – zoals de kop in de Universiteitskrant boven een verder overigens correct artikel luidde – dat het ICT-beheer aan de RUG door het Rekencentrum overgenomen wordt. Het betekent dat er een nieuwe universitaire organisatie opgericht wordt, waarin het huidige RC en de facultaire afdelingen opgaan.

De werktitel voor deze nieuwe organisatie is: RCNS, een afgrijpselijke lettercombinatie die staat voor Rekencentrum Nieuwe Stijl. Dit is niets anders dan een werktitel en iedereen wordt – bij deze – verzocht een betere naam voor de nieuwe ICT-organisatie te verzinnen.

Het voorstel van het College van Bestuur is gebaseerd op een rapport van de Stuurgroep Universitair Beheer. In dat rapport wordt aandacht besteed aan de bestuurlijke voorwaarden waaronder de nieuwe ICT-organisatie werkt en tegelijk worden de diensten en producten omschreven, die de nieuwe organisatie aan de faculteiten en hun medewerkers geacht wordt te gaan leveren.

Eén centrum

Om een lang verhaal kort te maken: het is de bedoeling dat het gehele werkplekbeheer vanuit één centrum geregeld gaat worden. De pc's waar universitaire medewerkers achter zitten te werken zullen universitair ingekocht gaan worden en de verspreiding van de pc's, het onderhoud ervan, de aansluiting op het netwerk: het komt allemaal in één en dezelfde organisatie te liggen. Ook de programma's die op de werkplekken draaien zullen vanaf centraal opgestelde en beheerde servers opgestart worden, de data die opgeslagen worden, zullen op centraal opgestelde schijven bewaard worden, de netwerken waaraan de pc's hangen zullen vanuit deze organisatie beheerd worden, zowel die binnen de facultaire muren als die daartussen. Tevens zal de uitreiking van accounts (het recht